

Перші всеукраїнські студентські змагання з конституційного правосуддя

25 квітня 2014 року у Львівському національному університеті імені Івана Франка проведено основний етап (дебати) Перших всеукраїнських студентських змагань з конституційного правосуддя, організованих юридичним факультетом університету спільно з Центром конституційних ініціатив.

Організаційний комітет змагань складався зі співголів — декана юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка професора А. Бойка та судді Конституційного Суду України доктора права П. Стецюка, а також заступників голови — завідувача кафедри конституційного права Львівського національного університету імені Івана Франка професора П. Гуралья, голови Центру конституційних ініціатив доцента кафедри конституційного права С. Різника, та членів — Л. Малярчук та К. Панасюк.

Членами журі (судової колегії змагань) були фахівці у сфері теорії та практики конституційного правосуддя. Серед них — судді Конституційного Суду України доктор права П. Стецюк і доктор юридичних наук І. Сліденко, завідувач кафедри конституційного права Львівського національного університету імені Івана Франка професор П. Гураль та заслужений юрист України, кандидат юридичних наук, доцент Л. Бориславський. Голова журі — постійний представник Верховної Ради України в Конституційному Суді України доктор юридичних наук А. Селіванов.

Заявки на участь у змаганнях подали 52 команди з 24 вищих навчальних закладів України. Кожна команда отримала завдання з підготовки проекту конституційного подання. За результатами конкурсу проекти конституційних подань 36 команд були допущені до відбіркового туру.

Згідно з правилами змагань у дебатах взяли участь вісім команд: «AdAstra», «Fatum» (Національний університет «Одеська юридична академія»), «ExProfesso» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), «KUL» (Київський університет права Національної академії наук України), «Memoria» (Львівський національний університет імені Івана Франка), «Могилянці» (Національний університет «Кієво-Могилянська академія»), «Парадигма» (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича), «007» (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого).

Дебати проходили у три тури. Під час першого туру шляхом публічного жеребкування, проведеного безпосередньо перед початком дебатів, було визначено чотири пари команд, фабули справ для кожної пари (з числа шести попередньо наданих), а також сторони конституційного провадження, які представляла кожна команда. Цей етап змагань проведено одночасно у двох залах, у кожній з яких дебатували по дві пари команд. Глядачі на власний розсуд обирали відповідну залу. Журі розділилось на дві колегії, по три члени журі в кожній.

У другому турі, організованому за подібною схемою, взяли участь команди — переможниці першого туру дебатів. Він проходив в одній залі, а колегії журі об'єдналися.

Під час третього туру командам-учасницям повідомили фабулу справи (попередньо не надану) та шляхом публічного жеребкування безпосередньо перед початком туру визначили сторони конституційного провадження. На підготовку до фінальних дебатів було відведено одну годину.

Фабули-завдання, що їх повинні були виконати команди-учасниці, відзначалися проблемністю та актуальністю зважаючи на сучасний етап українського державотворення. Так, на обговорення були винесені питання щодо проблеми федералізму, удосконалення статусу Конституційного Суду України, а у фінал змагань — стосовно мовної проблеми.

Дебати відбувались у формі, наближеній до форми засідань спеціального органу конституційного контролю, та поділялись на окремі стадії: виступ сторони, яка представляла суб'єкта права на конституційне подання, питання від команди-опонента, питання від судової колегії; виступ сторони, що представляла орган, який видав спірний правовий акт, питання від команди-опонента, питання від судової колегії та заключні виступи обох сторін.

Під час дебатів команди обґрунтовували позицію сторони, інтереси якої вони представляли, висловлюючи свою думку стосовно конституційності чи неконституційності оспорюваного правового акта, наводячи аргументи, які ґрунтувались на фабулі справи, принципах та положеннях чинного законодавства України, положеннях конституційно-правової доктрини.

Учасники дебатів давали пояснення, ставили та відповідали на запитання. Форми звернення до журі (судової колегії), головуючого загалом були такими самими, які використовуються у роботі органів конституційного контролю, зокрема: «Високий Суд», «Ваша честь», «шановний головуючий», «шановний суддя», «шановна сторона», «шановний представник сторони».

Зважаючи на досить складну структуру змагань, варто відзначити надзвичайно високий рівень їх підготовки членами організаційного комітету.

Що ж до критеріїв оцінювання команд, то тут, насамперед, увага зверталась на ораторське мистецтво, командний дух, навички оперування законодавством та знання конституційно-правової доктрини. Об'єктивна відповідність чи невідповідність Конституції України спірного правового акта не бралася до уваги.

За результатами основного етапу змагань відбулось урочисте нагородження переможців та учасників. Перемогу здобула команда з Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яка змагалася у фіналі з командою Національного університету «Одеська юридична академія». Команда «ExProfesso» як приз виграла поїздки до Федерального Конституційного Суду Німеччини. Команда Одеської юридичної академії, яка посіла друге місце, отримала можливість відвідати Конституційний Трибунал Польщі.

Загалом слід відзначити надзвичайно високий рівень підготовки всіх команд, які взяли участь у змаганнях і виявили не лише належні знання, а й адекватне розуміння конституційної проблематики. Змагання, без перебільшення, надихнули багатьох студентів на те, щоб обрати конституційне право як пріоритет професійного розвитку.

Відповідний сучасним викликам рівень знань та заінтересованості студентів питаннями конституційної юрисдикції, активність провідних представників наукового середовища, дружня та демократична атмосфера конкурсу засвідчили необхідність продовження започаткованої традиції у майбутньому. Досвід Перших всеукраїнських студентських змагань з конституційного правосуддя підтверджує актуальність та доцільність подібних заходів, які посилюють мотивацію майбутніх учених та юристів-практиків України.